

Un număr vechiu 2 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

Director : DIMITRIE ALEXANDRESCO

Decanul Facultății de Drept din Iași, fost Procuror-general la Înalta Curte de Casație

Prim-Redactor : EMANOIL DAN

Licențiat în drept, avocat

Redactor-proprietar : I. S. CODREANU

Licențiat în drept și științe de Stat, avocat

ABONAMENTUL

Pe an, în România, cu Tabla . . . 45 lei
 6 luni 20 »
 3 luni 10 »
 Streinătate 50 lei pe an, 25 pe 6 luni

Apare de două ori pe săptămână
 sub direcțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația
 București, CALEA RAHOVEI, 5
 Lângă Palatul Justiției
 = TELEFON 16/98 =

A apărut a 2-a ediție revăzută și complectată: **Lege asupra drepturilor proprietarilor**, rezultând din contractele de închiriere și arendare, adnotată cu debaterile parlamentare, doctrina și jurisprudența, de d-l avocat Dem. D. Stoenescu, cu o Prefață de d-l profesor D. Alexandresco, urmată de: **Lege asupra impozitului personal**; **Legea impozitului fonciar**; **Legea și reg. impozitului asupra imobilelor neînchiriate**; **Lege specială autorizând luarea de măsuri excepționale din 1914 și Legea judecătorilor de ocoale (art. 30).**

Prețul 4 lei. Se expediază de «*Curierul Judiciar*», care servește la cerere orice cărți de drept, contra valoare. Se adaogă 50 bani pentru porto postal.

SUMARUL

— **Discursul ținut de d-l profesor I. Tanoviceanu la înmormântarea regretatului profesor Valerian Ursianu**;
 — **Conflagrațiunea europeană și Dreptul internațional public**, de d-l magistrat Iorgu Radu;

JURISPRUDENȚA

— Curtea de casație s. I: *D. L. Bogdan cu Ion Falcon* (Niciere legea nu cere ca procura prin care un avocat substitue în drepturile ce-i sunt conferite de diferiții săi clienți pe un alt avocat, cu care colaborează, să fie specială afacerei sau clientului pentru care l-a substituit);
 — Curtea de casație din Franța (Când banii împrumutați cu ipotecă pe un imobil dotat, cu autorizația justiției, are loc pentru procurare de alimente, împrumutătorul poate fi scutit de obligația de supraveghere chiar prin hotărîrea care a încuviințat în acest scop ipotecarea fondului dotat), cu o **Notă** de d-l profesor D. Alexandresco.

Rezumatul Jurisprudenței Curții noastre de casație

— **Casație s. I:** Judecarea pricinelor. — Lipsa tuturor părților dela înfățișare. — Dacă instanța de fond, poate da hotărîre în lipsa lor. — Art. 253 pr. civ.;
 — **Casație s. II:** Căi de atac. Intrebuintarea unei expresii greșite. — Declararea părții în instanță că a înțeles să facă recurs, iar nu apel. — Dacă instanța superioară e datoare să ție seamă de aceasta;
 — **Casație s. III:** Contabilitate publică. — Comună urbană. — Șeful contabilității și ajutoarele sale. — Atribuțiunile lor. — Dacă ei răspund de lipsurile constatate în casa comună, din cauza delapidărilor perceptorului. — Art. 132, 216, 218, 222, 225 și 234 l. contabilității publice a statului; art. 52 l. organiz. comunelor urbane; art. 25 și 26 l. organiz. finanțelor statului și art. 51 din regulamentul legii contabilit. comunale.

Discursul ținut de d-l prof. I. Tanoviceanu la înmormântarea regretatului profesor Valerian Ursianu

Indeplinesc o tristă datorie adresând ultimul salut din partea Facultății de drept și a Universității din București, colegului iubit și respectat, care a dispărut dintre noi.

Din cei 70 ani ai vieții sale, exact jumătate Valerian Ursianu i-a consacrat învățămîntului în cele două Universități române, predând cursuri 3 ani la Iași, și 32 de ani la București.

Născut în Aprilie 1845 în Râmnicul Vâlcei, bacalaureat în 24 Noembrie 1867, absolvent al Facultății de litere din București în 1870 și doctor cum laude al Facultății de drept din Roma în 5 Iulie 1878, Valerian Ursianu a fost numit profesor la Facultatea de drept din Iași la 14 Noembrie 1880, și transferat la București în 30 Iunie 1883, unde a funcționat până în ziua când cruda boală l-a împedecat să-și mai facă cursul.

În timpul cât a fost profesor la București a îndeplinit în două rânduri funcțiunea de decan între anii 1904—1909 și între 1912—1914.

Numele său va fi veșnic pomenit în analele Facultății noastre, fiindcă de el sunt legate două instituțiuni însemnate: biblioteca și doctoratul în drept, ambele create în timpul pe când dânsul era decan al Facultății. Atât doctoratul, cât și biblioteca sunt nedesvoltate, fiind la începutul vieții lor; sigur că timpul va aduce progresele dorite, însă ori și când și ori cât se vor desvoltă ele, numele aceluia în timpul cărui au fost create, nu va fi uitat, ci în veci va fi pomenit.

De asemenea, nu vor uita pe învățătorul lor iubit, numeroasele generațiuni de studenți, cari în timp de 35 ani au ascultat prelegerile făcute cu atâta drag de Valerian Ursianu până în ziua de Sâmbătă 31 Ianuarie 1915, când a ținut ultima sa prelegere.

Dascăl cu adevărat devotat școlii, i-a fost dat să trăiască exact până în anul când conform legii trebuia să părăsească școala pentru limită de vârstă. În loc de odihna bine meritată a bătrâneții, soarta i-a dat odihna veșnică a mormântului.

Și nici noi profesorii, care împreună cu dânsul am lucrat, nu vom uita pe colegul blând, bun și simpatic, atât de repede dispărut din mijlocul nostru.

Dar, ceea ce ridică mai cu seamă personalitatea regretatului coleg, este caracterul său nobil, sunt sentimentele sale frumoase pe cari le-a avut din cea mai fragedă tinerețe, și pe cari le-a păstrat

până la sfârșitul vieții sale. Și nu cred să pot aduce o mai mare și meritată laudă lui Valerian Ursianu, decât lăsându-l să vorbească el însuși, arătându-și gândurile frumosului său suflet.

Născut în ajunul Revoluției dela 1848 și crescut în principiile acelei revoluțiuni, cari au format zorile vieții sale, Valerian Ursianu, a rămas în tot cursul vieții un bun patriot și un călduros susținător al claselor de jos.

Când începe mintea lui să se formeze, abia eșit din copilărie, se entuziasmează de reforma rurală din 1864. Cu arăntul tinereții celei mai fragede, nu are încă 20 de ani, caută să pună de acord faptele cu sentimentele, și dă locuitorilor pământurile cele mai bune din moșia părintească.

„Încă din copilărie—zice dânsul—am fost atras de simpaticele și sublimele pagine ale istoriei române, citind și recitind prea interesanta povestire a fraților Grachi.

„Pe când mă aflu în liceul din București, se agită cu aprindere chestiunea legii rurale, cu care mii de familii au fost scoase din starea de precaritate în care se aflau. Tatăl meu a plecat la Râmnic și m'a luat și pe mine, ale cărui înclinațiuni și suflet le cunoștea, ca să îndeplinească împreună cu țărani împărtășirea moșiei.

„Dumnezeu știe cât m'am bucurat de o atare misiune. Am procedat în cea mai perfectă armonie cu țărani din satul nostru, cu acești bravi fii ai României, împărțind și măsurându-le ca și cum a-și fi împărțit și măsurat fraților mei, pământul asupra căruia, câștigase drept de proprietate după noua lege. Le lăsați deplină libertate ca să aleagă pământul în orice parte a moșii, și în adevăr că ei știură să aleagă”.

Acest lucru îl făcea Valerian Ursianu în 1864, și soarta voia, ca la începutul vieții sale să dea dovadă de un foarte frumos umanitarism, nu numai teoretic, dar chiar în paguba sa și a familiei sale.

După 14 ani, în 1878, când vede vitejia soldatului român în câmpiile Bulgariei, sufletul generos al regretatului nostru coleg, scrie o operă de mare valoare în limba italiană, prin care susține dreptul țăraniului de a avea pământul trebuincios hranei familiei sale.

Îl voi lăsa din nou să vorbească el însuși.

„E o datorie sacră pentru orice om care trăiește în societate și vede suferind împrejurul său mii de nenorociți, de a-i ajuta cu fapte, scrieri și cuvinte, și a contribui după puterile sale la îmbunătățirea societății. Aceia cari nu sunt în stare să înțeleagă o astfel de datorie, sunt brute nesimțitoare „mai rele decât animalele”.

Și apoi, ca un adevărat profet, în orice caz cu mult înainte premergător al reformelor agrare pe

care voim să le introducem prin Constituanta actuală, dânsul propune reformarea instituțiunei proprietății.

„Trebuie—zice dânsul—să modificăm și să reformăm instituțiunea proprietății, care nu mai are rațiune de a exista dacă nu poate garanta familiilor mijloacele de trai”.

„Să facem ca fiecare cetățean să aibă pământul său și ca să nu fie silit să împartă cu alții recolta lui, abia îndestul ca să susțină familia. Să-l punem în stare de a-și îndeplini propriile datorii către societate și către sine însuși”.

„Să facem ca agricultorul să nu părăsească ogoarele pentru ca să se ducă la oraș ca să mîllogească slujbe dela boeri, cari și fără el au destule slugi”.

„Și pentru că țăranul să iubească agricultura trebuie ca pământul să fie al lui și să nu aibă să împartă cu alții, recolta abia îndestulă să nutrească familia sa. Să procurăm traiul bun cetățenilor, aceasta va influența la rândul său condițiunea socială și economică a lucrătorilor, la înflorirea satelor va urmă aceea a orașelor și uzinelor”.

Iată în toată lumina lor sentimentele de adevărat democratism și de iubire pentru clasele desmoștenite, ale lui Valerian Ursianu.

În cât despre caldul său patriotism, pe care iarna anilor nu putuse să-l răcească, el se vede în fiecare pagină din valoroasa sa lucrare asupra dreptului internațional public, pe care n'a avut mîngăerea să o sfârșească după cum dorea.

În introducerea acestei opere, al cărei prim volum a apărut acum doi ani, dânsul susține că popoarele de milioane de oameni, cari cer în numele umanității și dreptului ginților ca să fie unite la neamuri de aceeași rasă, au drept să nu rămână în veci sub asuprirea acelor popoare trufașe, cari nu au alt titlu decât numărul și uneori nici chiar acest din urmă avantajiu.

Aceste frumoase cuvinte scrise spre finele vieții, sunt ca un testament, un act de ultimă voință pe care l'a lăsat țării colegul nostru iubit.

Și acum, când am arătat frumusețea sufletescă a aceluia care fu Valerian Ursianu, putem să-i zicem:

Scumpe coleg, ți-ai făcut datoria de om și de cetățean; poți dar să dormi în pace.

Dacă nu ți-a fost dat să vezi înaintea de a muri, ceia ce a fost în timp de o jumătate de veac crezul vieții tale, fii sigur că dorințele ce ai avut, în curând se vor realiza.

Este dureros că ai murit în ajunul unor mari

transformări externe și interne, pe cari atât de mult le-ai dorit, dar cel puțin ai avut mângierea să mori cu speranța curândei lor realizări. Ca și Moisi, iubite coleg, ai văzut pământul făgăduinței înainte de a închide ochii. Dreptatea înăuntru și dreptatea în afară, cea națională și cea internațională, pentru care ai lucrat din toate puterile tale, este gândul nostru și programul vieții acelor care-ți supraviețuiesc. Când ceasul realizării lor va sosi, și ca și tine nădăjdum că el nu va întârzia, acest ceas va fi cea mai frumoasă floare aruncată asupra mormântului tău.

Să-ți fie țărâna ușoară și pomenirea veșnică.

I. TANOVICEANU

CONFLAGAȚIUNEA EUROPEANĂ

ȘI

DREPTUL INTERNAȚIONAL PUBLIC

Ca rezultat sigur al ultimelor evenimente, putem menționa fără îndoială și sdruncinarea creditului, dealmintreli deja destul de redus, de care se bucură în ochii marelui mulțimi, normele dreptului internațional public. Truda zadarnică pentru rezolvirea pașnică a conflictului european, cu tot mirajul cel crease un moment instituțiunea arbitrală de la Haga, deslănțuirea patimelor și a furiei oarbe, încălcarea unor convențiuni internaționale și a unor principii de conducere răsboinică umanitară, la propagarea cărora contribuise chiar disciplina dreptului internațional și alte împrejurări de aceeași natură, au contribuit la deșteptarea scepticismului primitiv, au provocat nemulțumire și neîncredere în situațiunea prezentă și în perspectivele de dezvoltare viitoare ale relațiilor dintre națiuni.

Germanul îndoelei s'a dezvoltat atât de mult, în cât în una din ultimele luni ne-a fost dat să asistăm chiar la defectiunea unuia din cei mai călduroși propovăduitori ai principiilor dreptului internațional.

Celebrul profesor de la Berlin *Fr. v. Liszt*, acel care, după cum el însuși arată, s'a devotat o viață întreagă pentru o cât mai întinsă internaționalizare a dreptului, trece alături de *Lasson*, *Zorn* și alți savanți ai țării sale, în banda detractorilor și declară că dreptul internațional este astăzi o iluzie, e înfrânt și distrus, că economia mondială, gospodăria comună a popoarelor, comunitatea culturală, totul s'a prăbușit.

Liszt, ca bun patriot german, accentuează arbitrarul Angliei, stăpânirea ei nelimitată asupra mărilor și hotărârea ei necontrolată asupra principiilor dreptului maritim.¹⁾

Un observator imparțial va complecta acest tablou și cu abuzurile de putere ale impunătoarelor forțe continentale ale Germaniei imperiale. Violarea neu-

tralității Luxemburgului, a Belgiei, distrugerea Louvainului, vor rămânea ca episoade triste în analele dreptului internațional.

Avem astfel, desigur, îndestule elemente de natură a sdruncina convingerea multora în perspectivele de dezvoltare viitoare a relațiilor dintre națiuni și a așezării lor pe o bază juridică mai temeinică. Obiecțiunile deja formulate de către autorități impunătoare împotriva pozitivității dreptului internațional, vor căpăta o nouă consistență. Se va constata, desigur din nou, în mod sgomotos, lipsa de sancțiune a acestor norme și se va proclama triumful arbitrarului, al dreptului pumnului, falimentul disciplinei juridice internaționale.

Se va ricana atunci când vre-un «vizionar» sau «optimist incorigibil» se va încerca să ne îndrumeze către acele orizonturi pacifiste, atât de scumpe multora din generoșii cugetători ai omenirii de până acum.²⁾ Telul înălțător al unei cât mai strânse apropieri între popoare, al unei colaborări culturale a națiunilor cât mai dezvoltate, va fi relegat pentru totdeauna în domeniul utopiilor.

Cuvintele mai sus citate ale lui *v. Liszt* sunt probabil acelea ale unui om jignit în simțământul lui patriotic, ele vor fi, totuși, cu siguranță adoptate de către toți acei cari, mai puțin cunoscători în materie, sunt deprinși a se opri la aparența lucrurilor.

Pentru cercetătorul devotat al dreptului internațional, o nouă sarcină se impune în legătură cu aceste ultime evenimente. El trebuie să reacționeze împotriva neîncrederii generale. El trebuie să arate că chiar în manifestarea acestei neîncrederi se evidențiază cât de adânc este sădită în inima popoarelor ideea dreptului internațional. Excepțiunile și încălcările de fapt, dacă sunt inevitabile, confirmă însă și reliefiză mai bine norma juridică. Trebuie să prevenim reînvierea scepticismului primitiv tocmai într'un moment când ne deprinsesem a considera disciplina internațională ca definitiv câștigată patrimoniului cultural al omenirii. Nu este în acest scop decât un singur mijloc și anume acela de a stabili adevăratele raporturi ale dreptului internațional cu împrejurările de fapt actuale. În ce lumină pot fi privite aceste împrejurări din punctul de vedere al dreptului internațional? Se putea cu drept cuvânt prevedea o altă soluțiune conflictului european și se putea aștepta o conducere ideal-umanitară a răsboiului actual, cu toată contradicțiunea evident flagrantă dintre ambele noțiuni? Iată principalele chestiuni cari vor fi examinate în paginile cari urmează.

Credința noastră este că în stadiul său actual de

²⁾ Se zice astfel în consecință că Olandezii au scris ca legendă sub figurile palatului păcii de la Haga, următoarele cuvinte: «De vânzare sau de închiriat în urma falimentului». «S'ar potrive pentru o cazarmă sau un cinema. Apă și gaz la toate etajele. A se adresa la Ingerii păcii». Vezi ziarul *Viitorul* de la 4 Ianuarie 1915.

¹⁾ Vezi ziarul «*Dimineața*» din 30 Septembrie 1914.

desvoltare dreptul internațional nu putea justifica niște pretențiuni prea ridicate. Această disciplină încă în curs de evoluțiune, nu ne poate ajuta fără greș mai cu seamă în împrejurări excepționale. Dacă s'au putut preveni în ultimul timp o serie de conflicte, cari ar fi periclitat bunele raporturi internaționale, dacă implicit s'a îndepărtat momentul desnodământului de astăzi, este nu mai puțin evident pentru cunoscătorii în materie, cum că normele internaționale și justiția care le valorifică, nu pot încă funcționa în acele momente în cari se pun în discuțiune interesele vitale ale națiunilor. Din examenul cauzalității conflictului se va vedea tocmai că interesele astăzi în joc sunt de această natură. Se va vedea deasemenea cum că considerațiunile privitoare la necesitățile războiului sunt încă considerațiuni legitime în sistemul actual al dreptului internațional. Căci, după cum spune un eminent jurist: „acolo unde respectarea dreptului internațional vine în conflict cu existența statului, regula juridică trebuie să dea înapoi, căci statul este mai presus de orice formulă de drept izolată: dreptul internațional este în serviciul statelor, nu statele sunt în serviciul dreptului internațional“¹⁾.

Aceste considerațiuni au scăpat din vedere de bună seamă aceluia cari sus și tare au proclamat decepțiunile lor în legătură cu desfășurarea actualelor evenimente. Datoria noastră este să restabilim adevărul. Va trebui însă mai întâi să aruncăm o privire cât de scurtă asupra stadiului actual de desvoltare al dreptului internațional.

Neîncrederea ce se manifestă actualmente în destinele de desvoltare a dreptului internațional, are, după cum am semnalat deja în treacăt, o obârșie mai adâncă. Încă de timpuriu s'au exprimat îndoeli cu privire la existența dreptului internațional public, ca disciplină juridică²⁾. Desigur, paralela inevitabilă dintre dreptul internațional, rezultatul unei organizațiuni de stat complexe și dreptul internațional public, produsul unei comunități abia întocmite și încă ușor supusă fluctuațiunilor curențelor naționale ostile, nu putea fi favorabilă noțiunii dreptului internațional public. Această disciplină nu poate, înadavăr, corespunde unei concepțiuni prea academice a noțiunii dreptului.

Obiecțiunile de principii, cari se ridică împotriva dreptului internațional ca noțiune juridică, sunt multiple. Se pot oare desvoltă norme juridice, înafara unei autorități de stat superioare? Fără organizațiunea unor instituțiuni, legislative, judiciare și exe-

cutive, poate fi oare vorba de un drept internațional? După concepțiunea curentă, orice normă juridică cuprinde în mod necesar și noțiunea sancțiunii, adică a impunerei ei forțate. Or, care este sancțiunea dreptului internațional, care este forța publică, care se pune în serviciul lui? În afară de mijlocul aleatoriu și nesigur al războiului, prin ce sistem de mijloace legale se poate urmări asigurarea drepturilor și îndatoririlor internaționale? Ceva mai mult, se pune în evidență chiar imposibilitatea unei organizațiuni internaționale, după modelul aceleia din interiorul statelor, asemenea organizațiune trebuind să ducă la formațiunea unui stat unitar și prin urmare la anihilarea noțiunii comunității internaționale. Se închid astfel chiar și orizonturile de desvoltare viitoare ale disciplinei juridice internaționale³⁾.

Aceste obiecțiuni, sunt de sigur serioase, nu pot însă împiedica existența dreptului internațional ca disciplină juridică⁴⁾. S'a răspuns în adevăr acestei doctrine cu un lux de argumente. Dreptul a existat mai întâi, înaintea oricărei codificațiuni ca drept consuetudinal și independent de existența unei autorități legislative. Acesta este punctul de plecare al evoluțiunii, chiar pentru dreptul național.

Nu trebuie să confundăm dreptul cu legea⁵⁾. Dreptul este rezultatul unei conștiinți juridice comune, iar nu a formelor exterioare, cari în stat ajută numai la precizarea lui. Sancțiunea autorității organizate în stat, nu are decât o valoare pur formală și nu este absolut indispensabilă noțiunii dreptului. Deși dreptul internațional este creațiunea voluntară a statelor cărora el se adresează, cari state împlinesc astfel dubla funcțiune de subiect juridic și organ de drept, totuși noțiunea obligativității lui, nu trebuie exclusă. Un stat nu poate trece peste normele internaționale, deși el este singur creatorul lor, după cum în interiorul său el nu poate nesocoti normele cari au fost stabilite în mod autoritativ și în formele legislative și constituționale convenite. Și această posibilitate este cu atât mai exclusă, cu cât în ordinea internațională el are a face cu individualități coordonate lui și nu subordonate ca în organizațiunea sa interioară.

Lipsa autorităților judiciare se constată deasemenea în cursul evoluțiunii juridice naționale⁶⁾, iar elementul

³⁾ Ca țel al desvoltării, nu se poate iarăși admite, după cum Oppenheim susține cea stare de liniște absolută, în care nu se găsește state rebele și în care fiecare stat se supune în mod voluntar autorităților internaționale. Vezi «Zukunft des Völkerrechtes» Leipzig 1911, pag. 26.

⁴⁾ Bonfils-Fauchille «Manuel de droit international public» Paris, 1912 pag 14; Bluntschli «Das Moderne Völkerrecht der civilisierten Staaten als Rechtsbuch dargestellt» Nördlingen 1868, pag. 10.

⁵⁾ Bonfils, op. cit. pag. 11.

⁶⁾ Chiar în statele moderne nu există totdeauna autorități însărcinate cu aplicațiunea unor anumite legi. Astfel și la noi chestiunea este controversată, dacă autoritățile judecătorești pot proceda la verificarea constituționalității legilor sau nu.

¹⁾ Jellinek «Das Recht des modernen Staates» Allgemeine Staatslehre» Berlin 1905 pag. 366.

²⁾ Astfel deja în 1710 Arnold Rotgers într-o «Dissertatio qua demonstratur Jus gentium non dari». Vezi pentru istoricul chestiunii E. Nys «Le droit international, les principes, les théories, les faits» Vol. I. Paris 1912 pag. 138 ss.

constrângerii nu poate fi tăgăduit nici normei juridice internaționale, deși desigur organizațiunea internațională este și în această direcțiune, după cum și Ihering constată, cu totul defectuoasă¹⁾.

Și în domeniul relațiilor internaționale, dreptul aspiră la supremația asupra forței și o dobândește. Rezultatul acesta este și aci asigurat, fie prin jocul alianțelor, al echilibrului, al tratatelor de garanție etc., pentru a nu mai vorbi de garanțiile de ordine pur morală²⁾. Și noțiunii dreptului este inerentă poate, ca condițiune esențială, nu constrângerea organizată, ci garanția³⁾. În orice caz absența instituțiilor organizate de constrângere, nu ridică caracterul juridic acelor norme de conduită, cari într-o modalitate sau alta sunt susceptibile de a fi impuse în mod exterior.

Trebuie astfel în mod necesar să înlăturăm părerea care asimilează dreptul internațional unei simple morale a statelor lipsită de orice mijloc de constrângere exterioară (Staatenmoral), sau în cazul cel mai bun, unui drept constituțional extern (äusseres Staatsrecht,) ⁴⁾. Dreptul internațional, deși își are obârșia în însăși voința statelor, cari alcătuiesc comunitatea internațională, corespunde totuși, odată creațiunea sa desăvârșită, unui ce, superior oricărei voinți individuale. El este dreptul comunității internaționale și formează un sistem de norme obiective mai mult sau mai puțin desăvârșit. Practica relațiilor internaționale confirmă pe deplin aceste constatări teoretice și doctrinare. Statele recunosc în mod general dreptul internațional ca o disciplină juridică și acte numeroase cu caracter intens internațional pot fi citate în sprijinul acestei afirmațiuni⁵⁾. Se poate spune, după cum ne învață odinioară chiar profesorul v. Liszt că, statul cel mai puternic, dacă ar declara astăzi cumcă nu mai vrea să observe tratatele încheiate, nici să închee altele, deja mâine și-ar da socoteala cumcă această declarație echivalează cu sinuciderea sa,⁶⁾.

¹⁾ «Zweck im Recht» ed. Breitkopf und Hartel, Leipzig 1904, vol. I, p. 320. Nu trebuie însă să tragem concluziuni prea pripite din faptul că și în domeniul dreptului național, sunt norme pentru cari nu este prevăzută vre-o sancțiune legală (leges imperfectae), astfel de exemplu pentru îndatoririle monarhului de a observa constituțiunea sau pentru acelea ale juratului, de a judeca potrivit convingerii sale.

Aceste norme sunt totuși norme juridice, întrucât fac parte dintr-un sistem juridic incontestabil și întrucât sunt susceptibile de desăvârșire prin stipularea unei sancțiuni eventuale. Lipsa actuală de sancțiune se explică de ex. pentru persoanele mai sus menționate, prin faptul presupțiunii, că ele lucrează întotdeauna conform cu dreptul și îndatoririle lor. Vezi G. Grosch «Der Zwang im Völkerrecht» Breslau 1912, pag. 8.

²⁾ Jellinek «Staatsl. hr.» p. 366.

³⁾ Vezi teoria lui Jellinek «Staatslehre» pag. 328.

⁴⁾ Vezi de ex. Ph. Zorn «Die deutschen Staatsverträge» Zeitschrift für die gesammten Staatswissenschaften. Vol. 36 p. 7.

⁵⁾ Vezi de exemplu actele și documentele citate de Rivier «Lehrbuch des Völkerrechtes» in Kirchenheims Handbibliothek des öffentlichen Rechtes, Stuttgart 1899, pag. 7.

⁶⁾ Völkerrecht, Berlin 1910, pag. 10. Și v. Liszt adaugă în mod convingător: întocmai faptul că eșirea din comunitatea

Dar dacă dreptul internațional public corespunde unei realități practice și doctrinare incontestabile, trebuie totuși să recunoaștem, cumcă în stadiul său actual de dezvoltare, el nu poate fi asimilat în privința preciziei normelor și a eficacității lor celorlalte discipline juridice cu caracter național. Pricina o găsim de bună seamă în natura comunității sociale cărei el se adresează. Comunitatea internațională, cea mai înaltă formă asociativă cătră care tinde instinctul sociabilității în om, nu s'a putut înjgheba în mod explicabil decât mult mai târziu și după multe dificultăți, conștiința umană fiind multă vreme rebelă recunoașterii ei. Tendințele cătră perfectibilitate, necesitățile vieții practice, rațiunea superioară, au triumfat încetul cu încetul asupra pornirilor anarchice primitive. Astăzi comunitatea internațională este, se poate afirma, o concepție cu care trebuie să socotim în practica relațiilor sociale. Evoluțiunea fiind vorba de un punct culminant, este însă dupăcum am spus în mod natural grea, așa că astăzi încă comunitatea internațională prezintă față de celelalte forme asociative o caracteristică îndestul de defavorabilă și anume aceea a lipsei de organizație.

Principiul pe care se bazează această comunitate este acela al suveranității individuale a statelor care o formează. Fiecare stat este înăuntrul acestei asociațiuni *par inter pares* și în această situațiune nu acceptă decât în mod voluntar unele restricțiuni la libertatea sa primitivă de acțiune.

Principiul autoritar de organizațiune este încă necunoscut.

Comunitatea este cu alte cuvinte amorfă și nu constituie încă o personalitate juridică organizată. Ea este «eine Gemeinschaft aber kein Gemeinschaftswesen».

Din această lipsă de organizațiune a comunității internaționale, rezultă o consecință îndestul de regretabilă și anume aceea a desfășurării neîmpedecate a sistemului primitiv în care fiecare își urmărește realizarea drepturilor sale prin propriile sale puteri și mijloace. Dreptul are nevoie de sancțiunea forței. Lipsind însă, autoritatea organizată, pentru a impune dreptul, statul se găsește nevoit de a intra direct în joc, căutând a face să se aplece balanța forței de partea sa.

Sistemul războiului privat practicat în secolele de demult în relațiunile sociale private, trăește astăzi încă în relațiunile dintre state. Și astfel războiul, când este pus în serviciul unor pretențiuni legitime, iar nu a unor simple interese, devine un mijloc procedural juridic (Rechtsschutzmittel) iar statul care îl exercită, un organ de drept. Situațiunea este de bună seamă precară și nesigură, căci, cum nu se poate presupune că dreptatea este de ambele părți

dreptului internațional nu este liberă fiecărui stat în parte, că el este reținut în această asociațiune chiar fără voința sa, găsim cea mai strălucită dovadă pentru natura juridică a dreptului internațional public.

beligerante, se poate ușor întâmpla ca forța să precumpănească dreptul.

Telul suprem ar fi astfel o organizație mai desăvârșită a societății internaționale. În ultimele decenii, s'au făcut pași uriași în această direcțiune. Conferințele de la Haga au precizat multe norme juridice și au creiat instituțiuni desigur menite să asigure stabilitatea viitoare a relațiilor dintre națiuni. Astfel s'ar putea spune cum că societatea internațională tinde astăzi a-și schimba caracterul ei amorf și a deveni o ființă organică, o personalitate juridică cu funcțiuni sociale precise și necesare.¹⁾ Prin această evoluțiune s'ar înlătura arbitrariul și s'ar așeza și relațiunile internaționale, după modelul relațiilor sociale în stat, pe o bază temeinică juridică. Desigur însă, calea care rămâne de parcurs este încă lungă. Chiar unele din rezultatele înregistrate până acum, sunt încă nesigure. Instituțiuni noi nu pot funcționa cu preciziunea unor instituțiuni încercate prin o practică îndelungată. Conștiința publică nu este întotdeauna îndestul de dezvoltată, iar unele instituțiuni au precedat poate starea culturală și morală adecuată lor. Nu trebuie să uităm însă, că și autoritatea supremă căreia ne închinăm astăzi, fără împotrivire posibilă, în viața de stat internă, a debutat în mod timid și n'a progresat decât în luptă grea cu diferitele elemente protivnice. Totuși succesul final a putut fi înregistrat.

Dacă ținem socoteală de acest stadiu insuficient de dezvoltare²⁾, de lipsa unei organizațiuni temeinice, de lipsa unei puteri superioare, care să pună forța în serviciul dreptului cu o siguranță deplină și conform cu necesitățile justiției, de părăsirea individualităților internaționale, mai mult sau mai puțin, la propriile lor puteri, am putea deja *a priori* prevedea că dreptul internațional nu poate încă exclude războiul, nici nu poate impune fără restricțiuni observarea desăvârșită a normelor sale; că prin urmare conflagrațiunea europeană nu putea fi evitată și aceasta cu atât mai puțin cu cât ea pune în joc interese de natură esențială. Războiul face încă parte din sistemul juridic al dreptului internațional; ceva mai mult, el este chiar în unile împrejurări, când se pune în serviciul unor pretențiuni legitime, o necesitate legală.

Dar motivarea unor speranțe prea exagerate în eficacitatea disciplinei juridice internaționale, nu poate fi găsit nici în examinarea legislațiunii pozitive internaționale. Pentru a putea preciza puterea de eficacitate a acestei discipline, trebuie în adevăr să ținem socoteala de conținutul ei actual pozitiv și să nu ne

făurim ca măsură de apreciere o stare ideală și îndepărtată.

Și din examenul dreptului internațional pozitiv actual, credem a dovedi încă afirmațiunea de mai sus, cumcă decepțiunile cari s'au manifestat cu ocaziunea ultimelor evenimente, presupun lipsa de cunoștință exactă a stadiului actual de dezvoltare al dreptului internațional. Concluziunile defavorabile formulate în această direcțiune, sunt cel puțin pripite și nu merită să descurajeze bunavoința popoarelor și a indivizilor interesați la așezarea temeinică juridică a relațiilor dintre state.

(Va urma)

IORGU RADU

Doctor în drept, magistrat

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I

Audiența dela 15 Decembrie 1914

Președenția d-lui V. BOSSY, Consilier

D. L. Bogdan cu Ion Falcon

Procură — Procură de substituie generală — Drepturile substituitului. — Dacă legea cere pentru ca procura de substituie să fie dată specială afacerii sau clientului pentru care l-a substituit.

Procura prin care un avocat substituie pe altul în toate drepturile clienților săi, este o procură generală și deci substituitul are, în baza ei, dreptul și calitatea de a lucra în numele tuturor clienților substituitului, fie ei cu procuri anterioare, fie cu procuri posterioare datei procurii sale de substituie, și nicăeri legea nu cere ca procura prin care un avocat substituie în drepturile ce îi sunt conferite de diferiții săi clienți, pe un alt avocat, cu care colaborează, să fie specială afacerii sau clientului pentru care l-a substituit.

Decizia 615/914. — Casată, după recursul făcut de D. L. Bogdan, sentința Tribunalului Roman No. 428/913, dată în proces cu Ion Falcon.

Curtea,

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l Consilier I. N. Stambulescu;

Pe d-l avocat Vladimir Atanasovici în desvoltarea motivelor de casare; și

Pe d-l avocat N. Fotescu în combateri;

Deliberând,

Asupra motivului de casare:

«Exces de putere Violarea art. 1537, 1539 și urm Cod. civ. Prin sentința civilă, Trib. Roman (sentința 428/913), consideră că apelul făcut de d-l D. L. Bogdan, dar semnat de d-l avocat C. C. Petrescu substituind pe d-l avocat C. Stoianovici, ca făcut fără calitate, întrucât avocatul C. Stoianovici nu devine mandatarul d-lui D. L. Bogdan, decât dela 5 Ianuarie 1913 în baza procurii autentificate de Trib Ilfov secția Notariat la No 161/913, iar procura de substituie dată de d-l avocat Stoianovici d-lui avocat C. Petrescu poartă data de 9 Noembrie 1912 și care în momentul când C. Stoianovici a substituit în drepturile ce are dela clienți pe d-l C. Petrescu, n'avea încă mandat din partea d-lui D. L. Bogdan. Ori dând această sentință Tribunalul Roman comite un exces de putere și violează art. 1537, 1539 și urm C. civ. și în general principiul, după care mandatul general și ilimitat este valabil atâta vreme cât nu s'a notificat de către mandante mandatarului revocarea mandatului. În speță d-l avocat C. A. Stoianovici, dând procură largă de substituie secretarului său care este și avocat d-l C. Petrescu, pentru toate drepturile ce îi sunt conferite de clienți prin procurile lor precum și în drepturile sale personale în

¹ v. Liszt «Das Wesen des völkerrechtlichen Staatenverbandes und der internationale Prisenhof», Breslau 1910 p. 8.

² Credem împreună cu alții cumcă noțiunea evoluțiunii nu exclude în mod necesar pe aceia a pozitivității juridice. Vezi de ex. Funck Brentano-Sorel «Précis du droit des gens» 1877 pag. 6: «Le droit de gens est un droit en voie de formation, mais c'est un droit»

ceia ce privește reprezentarea în justiție, e bine înțeles că un asemenea mandat conceput în termenii generici, presupune că mandatul prin substituție, avocatul secretar C. Petrescu va putea încheia, semna, etc. orice acte în justiție și pleda în orice proces a oricăror clienți cu procuri anterioare sau ulterioare procurii date de d-l C. Stoianovici d-lui C. Petrescu, căci nu se poate concepe fără a viola principiile din legea avocaților că un avocat să dea procură de substituție secretarului său avocat, după obținerea de procură dela fiecare client nou—semnând apelul pentru D. L. Bogdan clientul mandantului său C. Stoianovici, d-l C. Petrescu și-a îndeplinit un mandat în limitele puterilor acordate și nu se constată de nicăeri că d-l C. Stoianovici ar fi revocat procură de substituție concepută în termenii generici, ilimitată și nemărginită în timp — pe care a dat-o d-l C. Stoianovici d-lui avocat C. Petrescu.

Având în vedere că se constată că în contra cărței de judecată care l'a obligat a plăti intimatului în recurs o sumă de bani, recurentul D. Bogdan a făcut la tribunalul de Roman apel semnat de avocatul C. Petrescu, procurător prin substituție al avocatului C. Stoianovici care este procuratorul numitului apelant; Că tribunalul a anulat acest apel ca fiind făcut de C. Petrescu fără calitate, de oarece în momentul când C. Petrescu a fost substituit de C. Stoianovici (10 Noiembrie 1912), C. Stoianovici nu avea încă procură din partea lui D. Bogdan, procura lui Stoianovici fiind din 21 Decembrie 1912;

Considerând că procura dată de C. Stoianovici lui C. Petrescu pentru a face orice acte și a-l reprezenta în justiție în toate drepturile clienților săi fiind, necontestat, o procură generală, C. Petrescu avea în baza ei dreptul și calitatea de a lucra în numele tuturor clienților lui C. Stoianovici, fie ei cu procuri anterioare fie cu procuri posterioare datei procurii sale de substituție;

Că nicăeri legea nu cere ca procura prin care un avocat substituie în drepturile ce îi sunt conferite de diferiții săi clienți pe un alt avocat, cu care colaborează, să fie specială afacerii sau clientului pentru care l'a substituit;

Că prin urmare greșit judecă tribunalul că C. Stoianovici trebuie să dea lui C. Petrescu o procură de substituție după procura obținută dela D. Bogdan pentru a putea valabil lucra și în numele acestui client, când procura de substituție eră generală și nelimitată;

Că numai atunci C. Petrescu n'ar fi avut calitatea de a face apel în numele lui D. Bogdan, în baza procurii ce avea dela C. Stoianovici, când la epoca introducerii apelului (8 Iunie 1913) nici Stoianovici n'ar fi avut procură din partea clientului său Bogdan, fapt însă ce nu s'a contestat în speță, întrucât atât procura lui C. Stoianovici cât și cea de substituție a lui C. Petrescu sunt cu mult anterioare introducerii apelului;

Că așa dar tribunalul anulând apelul semnat de C. Petrescu ca fiind făcut de o persoană fără calitate, a comis un exces de putere și motivul de casare este întemeiat;

Pentru aceste motive: Curtea casează, etc.

Curtea de Casație din Franța

(15 Iulie 1912)

Dotă imobiliară.—Inalienabilitate.—Instrăinarea ei cu permisiunea justiției pentru procurarea de alimente familiei.—Supravegherea întrebuințării banilor împrumutați.—Imposibilitatea de a supraveghea întrebuințarea acestor bani.—Art. 1558 C. civ. fr. (1253, 2° C. C. r.).

Deși, în principiu, împrumutătorul care a dat bani unei femei dotale, autorizată de justiție a contracta un împrumut ipotecar, este, în genere, obligat a supraveghea întrebuințarea banilor împrumutați, totuși această supraveghere nu este obligatorie de câte ori ea este cu neputință, din cauza însăși naturei împrumutului.

Astfel este, de exemplu, cazul când banii împrumutați

sunt mențiți a procura alimente familiei. In asemenea caz, împrumutătorul poate fi scutit de obligația de supraveghere chiar prin hotărârea care a încuviințat în acest scop ipotecarea fondului dotal.

(Din Sirey, 1912. 1. p. 356).

OBSERVAȚIE.—Fondul dotal este, în principiu, inalienabil. Cu toate acestea, justiția poate să încuviințeze instrăinarea sau ipotecarea acestui fond în cazurile excepționale statornicite de art. 1253 C. civil.

De câte ori justiția a autorizat instrăinarea sau ipotecarea fondului dotal, cumpărătorul sau creditorul ipotecar nu este liberat, dacă nu face plata după modul arătat în hotărârea care încuviințează instrăinarea sau ipotecarea acestui fond. Lipsa de supraveghere a întrebuințării banilor poate deci să-l expue la revocarea instrăinării, sau la o nouă plată. Obligația cumpărătorului sau creditorului ipotecar de a supraveghea întrebuințarea banilor la destinația hotărâtă de justiție, rezultă din aplicarea regulilor generale în materie de validitatea plăței¹⁾.

Este adevărat că Curtea noastră de casație a admis altă dată soluția contrară, sub cuvânt că nicăeri legea nu obligă pe împrumutătorii a supraveghea întrebuințarea banilor și că nu se poate, sub sancțiunea nulității, adaoga o obligație pe care legea n'o prevede²⁾.

Această soluție este însă contrară adevăratelor principii după care, sub regimul dotal, terții sunt responsabili de neîntrebuințarea banilor la scopul hotărât, acesta fiind singurul mijloc de a împiedica risipirea dotei. Lucrul este așa de adevărat, încât Curtea de casație a părăsit vechia sa jurisprudență, reîntorcându-se la adevăratele principii.

«Deși cei ce contractează cu o femeie dotală în cazurile în care legea autoriză instrăinarea sau ipotecarea imobilului dotal, sunt datori să supravegheze întrebuințarea la destinația lor a banilor dați femeii, zi e foarte bine Curtea de casație printr'o decizie recentă (7 Mai 1913), totuși se admite că această obligație încetează când este o imposibilitate de fapt de a se face acest control, cum ar fi, de exemplu, cazul căutării sănătății, întâmpinarea cheltuelilor zilnice, etc.»³⁾.

¹⁾ Vezi Planiol, III, 1570 și autoritățile citate în tom VIII al Coment. noastre. p. 290, nota 2.

²⁾ Vezi Bulet. 1903, p. 27 și *Dreptul* din 1903, No. 19. Mai vezi Bulet. 1896, p. 235 și 1932; *Dreptul* din 1896 No. 17; Trib. Vlașca și Ilfov, *Curierul Judiciar* din 1902, No. 74 și *Dreptul* din 1903 No. 25, p. 210; D. Tăzlăoanu, *Dreptul* din 1897, No. 82, p. 685.—Tribunalul din Perpignan a decis, de asemenea, că terțul împrumutător nu este obligat a supraveghea întrebuințarea banilor de cât atunci când hotărârea, care a permis instrăinarea, i-a pus această îndatorire. Vezi D. P. 99. 2. 28.

³⁾ Cas. secția I, Bulet. 1913, p. 1082, 1083; *Curierul Judiciar* din 1913, No. 73, p. 780 și *Dreptul* din 1913, No. 76 (motive), penultimul considerent, p. 603. In acelaș sens. Cas. fr. Sirey, 1912, p. 356 și *Dreptul* din 1912, No. 65, pg. 552 (cu nota d-lui S. Rădulescu), etc.

În aceste cazuri și în altele de asemenea natură, în care supravegherea întrebuințării banilor este cu neputință, tribunalele nu vor declara pe terții responsabili de neîntrebuințarea acestor bani la scopul hotărît. *Impossibilium nulla est obligatio.*

Astfel, s'a decis, cu drept cuvânt, de Curtea din Craiova, într'o afacere în care am pledat noi înșine, că imobilul dotal poate fi înstrăinat și, în consecință ipotecat, cu permisiunea justiției, și în alte cazuri decât acele statornicite de art. 1253 C. civil, de exemplu, spre a procura alimente familiei, în care caz intră și căutarea sănătății soților sau a copiilor și, în asemenea caz, creditorul nu poate fi obligat a supraveghia întrebuințarea banilor împrumutați soțului¹⁾.

¹⁾ Vezi *Dreptul* din 1911, No. 62, pg. 491 (cu observația noastră), precum și deciziile citate în nota precedentă. Vezi și alte autorități citate în tom. VIII al Coment. noastre, pg. 292, nota 1.

Dacă presupunem însă că ipotecarea fondului dotal a fost învinițată de justiție pentru a se plăti datorii sau pentru a se face reparații mari fondului ipotecat, împrumutătorul poate foarte bine să plătească pe creditorii, sau să dea banii treptat antreprenorului ori lucrătorilor însărcinați cu repararea imobilului.

În această din urmă privință s'ar putea însă uneori ivi o imposibilitate de fapt, atunci, de exemplu, când ar fi vorba de reparații multiple ce ar urmă a se face la mai multe imobile dotale, situate în diferite localități și depărtate unele de altele. Dacă o asemenea imposibilitate ar fi constatată judecătorește, se înțelege că nu s'ar putea cere dela creditorul ipotecar supravegherea întrebuințării banilor ce el s'a obligat a da femeii dotale²⁾.

D. ALEXANDRESCO

²⁾ Cpr. Cas. fr. și C. Lyon. Sirey, 99. 1. 119; D. P. 98. 1. 56; D. P. 97. 2. 239; Sirey, 98. 2. 142. etc.

REZUMATELE JURISPRUDENTEI INALTEI NOASTRE CURTI DE CASATIE

CASAȚIE S. I

Recurenta Manda N. Hălăciugă ș. a. prin d-l avocat Netter Comarnescu.

Intimații Elena M. Asanescu și soțul lipsă.

Judecarea pricinilor. — Lipsa tuturor părților dela înfățișare. — Dacă instanța de fond, poate da hotărâre în lipsa lor. — Art. 253 pr. civ.

Dacă instanța de fond, în lipsa uneia din părți, consideră lipsă și pe partea ce se prezintă pe motiv că nu are avocat și nu poate pune singură concluziuni, în asemenea caz, toate părțile fiind lipsă, nu poate da hotărâre în lipsa lor ei, potrivit art. 253 pr. civilă, urmează să suspende judecata. (Cas. s. I, decizia No. 597 din 8 Decembrie 1914, prin care se casează sentința Trib. Buzău s. I, No. 369, 913).

CASAȚIE S. II

Recurentul Neculai Puluc ș. a. lipsă.

Ministerul Public prin d-l Procuror N. I. Zanfirescu.

Căi de atac. — Întrebuințarea unei expresii greșite. — Declararea părții în instanță că a înțeles să facă recurs, iar nu apel. — Dacă instanța superioară e datoare să fie seama de aceasta.

Atunci când o parte adresează la instanța competentă cerere de nemulțumire în contra hotărârei primei instanțe și când ea declară că a înțeles să facă uz de calea de atac pe care legea i-o recunoaște, instanța de apel este îndatorată să considere nemulțumirea părții pe hotărârea primei instanțe, ca o cale de atac recunoscută de lege și susceptibilă de a produce un efect, chiar dacă partea manifestă acea nemulțumire printr'o expresie greșită (de exemplu, a zis apel în loc să zică recurs), întrucât legea nu prevede termeni sacramentali în care partea să-și exprime nemulțumirea sa în contra hotărârei instanței inferioare. (Cas. s. II, decizia penală 2888

din 18 Noembrie 1914, prin care s'a casat sentința trib. Bacău s. I No. 1015/914).

CASAȚIE S. III

Recurenta Primăria Comunei Galați prin d-l avocat Iorgu Mihalea.

Intimatul Dimitrie D. Gheorghidi și Anton Rodocolat prin d-l avocat Al. Sculi.

Contabilitate publică. — Comună urbană. — Șeful contabilității și ajutoarele sale. — Atribuțiunile lor. — Dacă ei răspund de lipsurile constatate în casa comunală, din cauza delapidărilor percepturului. — Art. 132, 216, 218, 222, 225 și 234 l. contabilității publice a statului; art. 52 l. organiz. comunelor urbane; art. 25 și 26 l. organiz. finanțelor statului și art. 51 din regulamentul legii contabilit. comunale.

Din niciun text de lege nu rezultă că șefii contabilității comunelor sau ajutoarele lor ar avea atribuțiunea de a controla efectiv încasările sau plățile făcute de contabilii mănuitoari de bani publici, de a verifica situația casei acestora și de a constata existența reală a valorilor consemnate prin scripte și registre.

Pentru asemenea operațiuni legea organizează un serviciu special de control al casei comunale, serviciu care se îndeplinește de către primar sau ajutorul său delegat, de administratorul financiar sau de controlorii comunali, iar nu de șefii contabilității sau de ajutoarele lor, ale căror atribuțiuni sunt referitoare la lucrările de întocmirea și aplicarea bugetului, la ținerea și verificarea contabilității veniturilor și cheltuelilor comunei pur și simplu numai după scriptele, actele și conturile prezentate de perceptori și de casierii plătitorii. (Cas. s. III, decizia 396 din 8 Decembrie 1914, prin care s'a respins recursul făcut contra deciziei Curței de compturi s. I, No. 154/914).